לך לך - ז׳ מר־חשון

א. ז׳ מרחשון פאַלט אויס אַלעמאַל אין דער וואָך פון פ׳ לך לך[1]. וע״פ הידוע[2] אַז די מועדי השנה (פון לשון „מיועד״ — אַ ספּעציעלער זמן) האָבן אַ שייכות צו די פרשיות אין וועלכע זיי פאַלן אויס, איז מובן, אַז אויך ז׳ מרחשון האָט אַ תוכנ׳דיקן פאַרבונד מיט פ׳ לך לך [ובפרט אַז ז׳ מרחשון פאַלט אויס אַלעמאַל אין פ׳ לך כנ״ל, ניט ווי אַנדערע מועדים וואָס זייער קביעות אין די פרשיות ווען זיי זיינען חל בייט זיך משנה לשנה].

וועגן ז׳ מרחשון זאָגט די משנה[3], אַז דאָס איז דער טאָג ווען „שואלין את הגשמים״, „ט״ו יום אחר החג, כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת״, און אַזוי איז גע׳פסק׳נט די הלכה אין רמב״ם[4] ושו״ע[5], אַז בא״י הויבט מען אָן שואל זיין גשמים בז׳ מרחשון.

פאַרשטייט מען, אַז דאָס איז ניט בלויז אַ סיבה שלילית, אַז דער גשם זאָל ניט גורם זיין קיין צער צו אַ אידן ביז ער וועט אַנקומען[6] לביתו בסוף הגבול, נאָר אַז ביז שבעה בחשון איז עס נאָך אַלץ אַ המשך פון דער עלי׳ לרגל דחג הסוכות, און ווי עס איז מפורש אין ש״ך[7], „דכל פעם שהיו ישראל עולים לרגל לא היו יכולין להגיע לבתיהם אחר הרגל אלא בט״ו יום והי׳ דומה להם כאילו הם עדיין בא״י עסוקים בעניני הרגל כל זמן שלא היו עוברים[8] הנהר הגדול נהר פרת״.

דאָס הייסט, אַז ז׳ מרחשון איז דער טאָג וואָס איז מדגיש דעם גמר ההילוך והעלי׳ לרגל — ער באַדייט די ירידה (מן העלי׳), אידן קומען אַראָפּ פון דער שלימות הקדושה אין ביהמ״ק בירושלים, יעדער איינער קומט צו זיין אַרט, „תחת גפנו ותחת תאנתו״[9], בארץ ישראל אַדער בחוץ לארץ[10], ביז צו דעם אחרון

1) בתחלת השבוע (ביום א׳) או באמצע השבוע (יום ג׳ או ד׳ — כבשנה זו, תשמ״ב), או בסוף השבוע — ביום ו׳.

2) של״ה חלק תושב״כ ר״פ וישב.

3) תענית י, א.

4) הל׳ תפלה פ״ב הט״ז.

5) או״ח ר״ס קיז. ובשו״ע אדה״ז שם.

6) כ״ה בשו״ע אדה״ז „ולא יעצרנו הגשם״. וכ״ה בריטב״א תענית שם „שלא יעצרם הגשם בחזרתם כו״״. ולכאורה כ״ה הכוונה ברע״ב למשנה תענית שם „ולא יפסיקום הגשמים״. ובפרש״י ב״מ (כח, א ד״ה כדי) „ולא ידביקוהו הגשמים״. וראה גם לשון רש״י תענית•• ד, ב (ד״ה אית) ובר״ח ור״ג שם. אבל בפרש״י שם•• (י, א): כלומר ביאת מים לנהר פרת שהוא רחוק יותר. ובמאירי שם מפורש יותר „לנהר פרת ולא ירבו מימיו כ״כ עד שלא יוכלו לעבור״. וראה לקמן הערה 10.

7) חו״מ סמ״ג סקמ״ז.

8) ראה הערה 10.

9) מ״א ה, ה.

10) כ״מ מלשון הש״ך הנ״ל „הם עדיין בא״י . . שלא היו עוברים הנהר הגדול נהר פרת״, היינו שהי׳ עולין לרגל מחו״ל. ונמצא שגם בשבילם איחרו השאלה. וכ״מ לכאורה מלשון המאירי הנ״ל „עד שלא יוכלו לעבור״•, וכן מפורש בפרש״י לרי״ף תענית שם „כשחוזרין לבבל מן ארץ ישראל לאחר הרגל״••. אבל בשו״ע אדה״ז מפורש „כדי שיגיע

•) אלא שממשיך „ונמצאת מכשילן לעתיד לבא״.

••) ולהעיר משד״ח כללי הפוסקים ס״ח אות ג (כרך ט א׳תתיד, א) אם הפירוש לתענית הוא לרש״י.

•) ולכאורה כ״ה לפרש״י במשנה הנ״ל (כנ״ל הערה 6).

••) ולהעיר משו״ת תשב״ץ ח״ג סי׳ רא „שעדיין הם עולין לרגל ממצרים ושאר ארצות״.

שבישראל (אין חו"ל) דערגרייכנדיק דעם נהר פרת.

ב. לפי זה דארף מען פארשטיין די שייכות צו פ' לך, וואו עס רעדט זיך און ס'איז מודגש דער היפך — „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" — די הליכה ועלי' (פון אברהם) ממקומו וארצו, ארויסגיין פון חו"ל (חרן), און ניין קיין א"י.

און אע"פ אז גלייך בתחלת הסדרה ווערט אויך דערציילט אז „וירד אברם מצרימה"[11] — איז דאך אבער באוואוסט אז דער תוכן עיקרי פון יעדער סדרה זאגט זיך ארויס אין איר נאמען, ובפרשתנו אין דעם נאמען „לך לך", וואס ווייזט אויף דער הליכה פון חו"ל ועלי' אין ארץ ישראל. ועוד ועיקר — רוב הסדרה ככולה רעדט ווען אברהם'ס זיין אין א"י.

און וויבאלד אז יעדער ענין אין תורה איז א הוראה, איז דאך פאראן א הוראה סיי אין דער פרשת השבוע (כידוע[12] תורת אדה"ז אז „מען באדארף לעבן מיט דער צייט", „מיט דער פרשת השבוע"), סיי אין דעם ענין פון ז' מרחשון — פאדערט זיך ביאור, ווי קומען זיך צוזאמען די צוויי ענינים, וואס זיינען בתוכן הפכי איינער פונעם צווייטן.

ובפרט אז דער ענין הנ"ל פון ז' מרחשון איז ניט אן ענין וואס איז געווען שייך נאר בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ווען מ'האט עולה געווען לרגל, נאר ס'איז אויך שייך צו אידן בכל הזמנים. וואס דערפאר איז „שואלין את הגשמים" בז' במרחשון בא"י אויך בזמן הזה, ווי דער אלטער רבי ברענגט אראפ בשו"ע[13] „אף לאחר החורבן[14] היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות[15] בירושלים[16] לרגל כמו שעושים גם היום לפיכך[17] לא בטלו תקנת חכמים שתקנו השאלה בא"י בז' במרחשון".

און דאס איז אויך נוגע בכל המקומות, אויך בחו"ל[18], ווי[19] דער ש"ך[20] זאגט, אז אויב מ'שרייבט אין א שטר

---

11) שם. והוא מר"ן תענית שם. הובא בב"י לטור שם. לבוש שם. וראה קרבן נתנאל על הרא"ש תענית שם ס"ד אות ת. הגהות יעבץ לב"מ שם.

14) ראה גם שהש"ר פ"א, טו (ב). פ"ת, ט (ג). מהר"ץ חיות נדרים כג, א.

15) ראה לעיל הערה 10 ובשוה"ג הב' שם מתשב"ץ, ובמקומות שבהערה שלפנ"ז.

16) בלבוש שם „מתאספים יחד בירושלים כל הדרים סביבותי".

17) בר"ן שם: ומפני עולים הללו ראוי שנאחר השאלה שהיא היתה עיקר התקנה. ומלשונו משמע קצת שיש בזה (מעין) הגדר דעלי' לרגל (וכדמשמע בשהש"ר ותשב"ץ שם. ועוד). שלכן מאחרין בשבילן השאלה, משא"כ מלשון אדה"ז „לפיכך לא בטלו כו'", משמע שהוא רק הנהגה טובה כו' וכיו"ב. וראה שו"ת נוב"י מהד"ת או"ח סי' צד. שו"ת מהר"ץ חיות קו"א לעבודת ביהמ"ק. ואכ"מ.

18) אף שלהלכה בחו"ל שואלין ס' יום אחר התקופה (טושו"ע ודאדה"ז או"ח שם). ולהעיר מתענית (ד, ב) דמשמע דדברי ר"ג הם גם בבבל (גלות). עיי"ש.

19) ונוגע גם להלכה בשאילת גשמים „טעה היחיד ושאל מטר מז' מרחשון ואילך אינו מחוייב לחזור" (שו"ע אדה"ז שם סו"ס א. ושו"נ).

20) חו"מ סמ"ג סקמ"ז.

האחרון שבישראל שעלה לרגל לביתו לנהר פרת שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים" (וראה ב"מ שם. תוי"ט למשנה תענית שם). ובפסקי התוס' תענית ס"ט „הרחוקים מנהר פרת כגון בני בבל לא היו עולין לרגל" (וראה תוד"ה מאלי' פסחים ג, ב. משנה למלך הל' קרבן פסח בתחלתן). ואכ"מ.

11) יב, יו"ד.

12) ספר השיחות תש"ב ע' 29 ואילך. ולהעיר שתורה זו שמע כ"ק מו"ח אדמו"ר מאביו מוצש"ק פ' לך לך.

*) ועד"ז הוא בלבוש שם: ולכך לא היו מתחילין גם אחר החורבן עד ז' מרחשון כדי שיגיעו לבתיהם. אלא שכתב לפנ"ז „אע"פ שלא היו עולין לרגל מ"מ היו מתאספין כו'".

„אחר הרגל", מיינט עס „ט"ו יום אחר הרגל", לויט דער משנה הנ"ל, „ואע"ג דהשתא אנן בגולה מ"מ לשון אחר הרגל נמשך מהם".

ג. דעם עצם ענין, אז אין דער עבודה פון אידן אוועקגייענדיק פון ביהמ"ק איז דאָ א עילוי — וואס מצד דעם י"ל אז עס ווערט אַנגערופן „לך לך", וואס ווייזט אויף עלי' — איז מובן: דוקא ווען אידן קומען אן כל אחד לביתו ולמקומו, און אדם חורש ואדם זורע[21] מאכט יעדער איד פון זיינע דברים גשמיים א דירה לו ית' בתחתונים[22], דורך תומ"צ, און „כל מעשיך יהיו לשם שמים"[23] און „בכל דרכיך דעהו"[24].

וואס דאס איז ניט שייך (אויף אזויפיל) בשעת מ'געפינט זיך בירושלים ובביהמ"ק בזמן הרגל, ווארום דעמולט האט מען ניט צו טאן מיט עבודת האדמה, מיט הולך לפרקמטיא וכו' ובכלל מיט עובדין דחול — מיט „תחתונים".

אבער פון ז' מרחשון אן (ווען אידן הייבן צוריק אן חרישה וכו' מאכן פון דברים תחתונים א דירה לו ית'), א יתרון האור מן החושך[25], במילא ווערט אן עלי', „לך לך", בא אידן[25a].

[ובדוגמת המבואר בכ"מ בנוגע צו דער ירידה הכללית — ירידת הנשמה למטה[26] בעולם הזה, אז דורך איר עבודה למטה אין דברים גשמיים, צו מאכן די וועלט א דירה לו ית', ווערט זי נתעלה העכער ווי זי איז געווען פריער (לפני ירידתה למטה[27])].

דאס איז אבער ניט מספיק לבאר די שייכות צו פ' לך לך ווי דאס איז בפשוטו של מקרא[28], אז עס רעדט זיך וועגן הליכת אברהם פון חו"ל קיין א"י, און וואו עס איז מודגש דער „לך לך" דורך דעם הילוך פון חו"ל קיין א"י.

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם החילוק צווישן דעם מעמד ומצב פון אידן בעלייתם לרגל, וואו זיי האבן זיך געפונען „לפני ה'"[29], לגבי זייער מעמד ומצב געפינענדיק זיך יעדערער במקומו „תחת גפנו ותחת תאנתו" — ניט „לפני ה'". וואס איז כמובן א ירידה לגבי זייער מעמד ומצב זייענדיק „לפני ה'", איז אבער דא אן עלי' ועילוי דוקא דורך דעם וואס זיי זיינען ווייט, ניט „במקום אשר יבחר ה'".

וי"ל מעין דוגמא לדבר אין נגלה דער חילוק צווישן א שכיר און א שליח: א שכיר איז עבודתו בדרך כלל אין דעם ארט פון די בעלים, אדער (במקום) מיט נכסי הבעלים: דאקעגן א שליח איז בדרך כלל ניט במקום הבעלים (ווי עס ווערט אנגעדייטעט אין לשון „שליח" גופא — אז ער ווערט אוועקגעשיקט פון דעם משלח); און אויך זיין עשי' איז לאו דוקא פארבונדן מיט חפצי הבעלים.

---

21) ברכות לה, ב.

22) תנחומא נשא טז. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

23) אבות פ"ב מי"ב.

24) משלי ג, ו. טושו"ע או"ח סרל"א.

25) לשון הכתוב קהלת ב, יג.

25a) ראה בארוכה בכ"ז לקמן ע' 381 ואילך.

26) ראה אוה"ת פרשתנו (כרך ד') תרפח, סע"א — שענין „לך לך" קאי על ירידת הנשמה בגוף.

27) ראה אוה"ת שם תרעט, א: לך לך שיהי' בבחי' מהלך ולא בבחי' עומד, ושם ע"ב: שזהו עיקר פי' לך לך. וידוע (תו"א ל, סע"א. ובכ"מ) שזהו העילוי שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה שנעשית בבחי' מהלך.

28) משא"כ לפי' הזהר ב„לך לך" שההליכה היא מלמעלה למטה — תו"ח פרשתנו פט, ב. אוה"ת שם (כרך ו) תתרעט, ב. וראה ד"ה ויאמר גו' לך לך תשל"ח (נדפס לקמן ע' 295 ואילך).

29) כנאמר בכמה כתובים על ביהמ"ק או גם בנוגע לירושלים (ראה יב, ז. יח. יד, כג. וראה זבחים לב, סע"א ואילך. קיט, ב. יומא מה, ב). ואכ"מ.

שליח מיינט אז ער טוט א מעשה איזו שתהי' פאר דעם משלח.

עס איז אויך א חילוק בתוכן צווישן א שכיר (וכיו"ב) מיט א שליח: א שכיר איז, כל עשיתו צוליב זיך, כדי לקבל שכרו ואליו הוא נושא את נפשו[30]; לאידך, דער מושג פון שליח איז, אז די פעולה ומעשה וואס ער טוט איז ((בעיקר) ניט פאר זיך נאר) פאר דעם משלח[31].

דעריבער, איז א שכיר, וויבאלד אז ענינו איז וואס ער טוט צוליב זיך, איז א שקלא וטריא צי זיין מעשה קען זיין ווי מעשה השוכרו, געראכנט ווי דער בעה"ב האט געטאן די מעשה[32];

משא"כ א שליח, הגם ער איז ניט אין דעם ארט וואו עס איז דער משלח, ווי־באלד אבער ער טוט עס (בעיקר) נאר פארן משלח, איז די עשי' פון דעם שליח כאילו ווי דער משלח האט עס געטאן: אדער נאכמער, אז די מעשה גופא איז זיך מתייחס צום משלח, ד.ה., אז דער משלח טוט דורך דעם שליח: ביז צו דעם העכסטן אופן[33] אין „שלוחו של אדם כמותו" — כמותו ממש. אז ניט נאר די מעשה השליח און זיין כח המעשה ווערט אזוי ווי דעם משלח'ס, נאר דער שליח גופא ווערט די מציאות פון דעם משלח [וואס דערפאר העלפט עס אויך אין אזעלכע ענינים וואס דער משלח דארף בדוקא אליין טאן[33]].

ה. מעין זה י"ל איז דער חילוק (ברוחניות) צווישן דער עבודת ישראל בעלייתם לרגל זייענדיק „לפני ה'" („במקום הבעלים"), און זייער עבודה תחת גפנו ותחת תאנתו:

בעלייתם לרגל, איז ביי זיי געווען „יראה כל זכורך את פני האדון ה'"[34] „את פני ה' אלקיך"[35] ראיית אלקות — „וכדרך שבא לראות כך בא ליראות"[36] — אידן זיינען געקומען זען און „איינ־זאפן" דעם גילוי אלקות שבביהמ"ק[37]. דאס זען די „עשרה[38] ניסים שנעשו לאבותינו[39] בביהמ"ק" און „מקום שכינה, כהנים בעבודתם לויים בדוכנם וישראל במעמדם[40] — איז דאס אלץ כביכול אן ענין „צוליב זיך". זיי דערהערן און „שעפן" זיך אן מיט גילוי שכינה

30) תצא כד, טו.

31) אף שלפעמים גם „פועל" הוא שליח ונאמר ע"ז ל' „שליחות" (ראה לדוגמא ב"ק קטז, סע"א ואילך), הרי נק' פועל, „השוכר את הפועל", אלא שמשתמשים בל' שליחות כיון שבמציאות עושה דבר במקום הבעה"ב. אבל אין בזה (שלימות) הגדר דשליחות.

32) בב"מ (י, א) „שאני פועל דידו כיד בעל הבית הוא", וי"א שהוא רק לדעת רב נחמן, ולא להלכה (ראה תשובות רע"א תנינא סי' קיב). ועפמש"כ כמה אחרונים (הובאו ונסמנו באוצר מפרשי התלמוד לב"מ שם) בזה, יש לומר שגם לדעה זו אי"ז ענין דשליחות. ואכ"מ.

וצ"ע בשו"ע אדה"ז חאו"ח סי' רמג ואילך (וש"נ). ושם סי' רמג סוס"ד „שלענין שליחות אין לחלק בין עושה לטובת המשלח בין עושה לטובת השליח בין כך ובין כך שלוחו הוא".

ואולי השליחות בשבת כשהנכרי עושה מלאכה עבורו אינו כענין השליחות בכלל, כיון שסו"ס אינו מן התורה אלא רק „יש שליחות לחומרא" (לשון אדה"ז שם ר"ס רמג). וכמה פרטי דינים שם האיסור הוא כי „נראה הדבר כאילו עסק זה בשביל הישראל" וכיו"ב. וע"ע.

33) ראה בארוכה לקח טוב להרי"ע ענגל בתחלתו. וראה שו"ע אדה"ז חאו"ח קו"א לסרס"ג סק"ח.

34) תשא לד, כג.

35) שם, כד.

36) חגיגה בתחלתה. וראה אוה"ת ס"פ וירא קג, ב ואילך.

37) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. ושם: שע"ז כל הנשמות מתבטלין כנר בפני האבוקה כו' ע"ש.

38) אבות פ"ה מ"ה.

39) ראה תשב"ץ הנ"ל (בשוה"ג להערה 10) שלכן היו עדיין עולין לרגל „כי עדיין נשאר מהניסים שהם בירושלים כו'".

40) תוד"ה כי מציון (ב"ב כא, א). וראה רשב"ם ראה יד, כג.

(בדוגמת נשמות בגן עדן וואס „נהנין מזין השכינה״[41]).

דער אוועקגיין און קומענדיק צוריק יעדערער למקומו (בז׳ מרחשון), איז דאך ניט כדי לראות את פני גו׳, כדי ער זאל דערהערן און פילן ג־טלעכקייט (ואדרבא דאס האט ער געהאט אין א גאר העכערן אופן ווען ער איז געווען „במקום אשר יבחר ה״א לשכן שמו שם״, „לפני ה״, בירושלים בביהמ״ק),

נאר צו אויספירן די כוונה און שליחות פון דעם אויבערשטן אויף מקיים זיין תומ״צ, און בכללות — לעשות לו ית׳ דירה בתחתונים;

איז דוקא דעמולט ווערט ער א שליח, שלוחו של אדם — העליון — כמותו, „כמותו ממש״[42] פון כביכול, דעם אויבערשטן.

ו. עפ״ז איז מובן וואס די עבודה פון ז׳ מרחשון אומקערנדיק זיך פון עלי׳ לרגל ווערט אנגערופן „לך לך״:

אמיתית ענין ההליכה איז דוקא ווען מ׳גייט אריבער אין א נייער דרגא לגמרי, וועלכע איז באין ערוך העכער פון דער דרגא וואו מ׳איז געווען פריער, בידוע[43].

און ווי־אלד אז פריער, בעלייתם לרגל, איז זייער עבודה געווען יראה כל זכורך, זייער מציאות, זיי אלס נבראים זאלן זען און דערהערן ג־טלעכקייט, קומט אויס, אז די עבודה תחת גפנו גו׳, וואס ענינה איז אויספירן די כוונה ורצון פונעם אויבערשטן, איז א הליכה באין ערוך — בין נברא לבורא איז אין ערוך[44].

און דעריבער איז די עבודה פון תומ״צ (לעשות לו ית׳ דירה בתחתונים), אנהויבנדיק פון ז׳ מרחשון, פאר־בונדן מיט „לך לך״.

ז. ע״פ כל הנ״ל ווען מען אויך פארשטיין די שייכות צו שם הסדרה „לך לך״, וואו עס רעדט זיך ווען הליכת אברהם מחו״ל לא״י:

אברהם אבינו, נאך זייענדיק אין חו״ל, האט מפרסם געווען אלקות און גע־בראכט מענטשן צו דינען דעם אוי־בערשטן — „את הנפש אשר עשו בחרן״[45], כמסופר בארוכה אין מדרשי חז״ל[46], און ווי דער רמב״ם[47] איז מבאר בפרטיות „והתחיל להודיע לעם שאין ראוי לעבוד אלא לאלוה העולם ולו ראוי להשתחוות ולהקריב ולנסך כדי שיכי־רוהו כל הברואים הבאים כו׳ והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעו שיש אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד כו״.

וויבאלד אבער אז דאס אלץ איז געווען מצד דעם וואס הכיר את בוראו, „שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבונתו הנכונה״, קומט אויס, אז דאס וואס ער האט מפרסם געווען אלקות איז געווען מצד זיין הכיר, אנערקענונג פון אלקות,

און „כיון שהכיר וידע התחיל להשיב תשובות כו״ — איז ער געגאנגען

41) ברכות יז, א. רמב״ם הלכות תשובה פ״ח ה״ב. ראה תניא ספ״ד.

42) לקו״ת ויקרא א, ג.

43) ראה תו״א ס״פ וישב, אוה״ת שם (בראשית כרך ה׳ ע׳ תתקיג ואילך). המשך תרס״ו ע׳ תצז. ובכ״מ.

44) שלכן „יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה״ז מכל חיי העוה״ב״ (אבות פ״ד מ״ז), כי בעוה״ב הוא התענוג והנחי״ר של הנברא שהוא באי״ע להתענוג של הבורא ש„בתשובה ומעשים טובים בעוה״ז״. ראה המשך וככה תרל״ז ס״ב.

45) פרשתנו יב, ה.

46) ראה גם פרש״י נח יא, כח.

47) הל׳ ע״ז פ״א ה״ג.

מודיע זיין „שאין זו דרך האמת דאתם הולכים בה".

ח. אויף (און נאך) דעם איז געווען דער ציווי פון דעם אויבערשטן — „לך לך". און פון דעמולט האָט זיך אַנגעהויבן ביי אברהם אַ נייער סדר: ער האָט מגלה געווען אלקות מצד ציווי ה'[48] — אַלס שלוחו של הקב"ה[49].

און דעריבער איז דוקא אַנקומענדיק קיין א"י ווערט דערציילט אַז „ויקרא בשם ה'"[50], כאָטש אויך פריער האָט ער מפרסם געווען אלקות אין וועלט, כנ"ל: די תורה דערציילט דערמיט, אַז ניט (נאָר) אויך אין א"י האָט ער מגלה געווען אלקות, נאָר אַז (נאָכן ציווי ה' „לך לך") איז דאָס געווען באופן אחר לגמרי, ע"ד פי' רש"י[51]: „עכשיו הוא אלקי השמים ואלקי הארץ שהרגלתיו בפי הבריות, אבל כשלקחני מבית אבי ה' אלקי השמים ולא אלקי הארץ, שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה' רגיל בארץ":

הגם אַז אויך בחו"ל האָט אברהם מפרסם געווען אלקות בעולם, איז אַבער „לא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא ה' רגיל בארץ"[52]: דוקא דורך „ויקרא שם בשם ה'" זייענדיק אין א"י (נאָכן ציווי „לך לך") איז „הרגלתיו בפי הבריות"[53].

אין אַנדערע ווערטער: דער פירסום פון אלקות זייענדיק בחו"ל, וויבאַלד דאָס איז געווען פאַרבונדן מיט זיין הכרה, איז געווען אין אַן אופן אַז וועלט איז אַ באַזונדערע זאַך וועלכע איז בטל צו אלקות: משא"כ דער פירסום נאָכן ציווי „לך לך", וואָס איז געקומען מצד ציווי הבורא, איז געווען אין אַן אופן פון „ויקרא שם"[54] בשם ה' אל עולם"[55] (און ניט „אל העולם"), אַז וועלט מיט אלקות זיינען כביכול איין זאַך[56].

ט. דאָס איז אויך וואָס דער פסוק זאָגט ומאריך „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (אל הארץ אשר אראך)": די הדגשה איז דאָ ניט אַז אברהם זאָל גיין אין א"י, נאָר (דער עיקר) — ער זאָל אַרויסגיין[57] פון (זיין מציאות —) „ארצך", „מולדתך" און „בית אביך".

— ווי חסידות טייטשט דאָס אַפּ[58]: „מארצך" — פון דיינע רצונות, „וממולדתך" — פון דיינע געוואוינהייטן (ומדות), „ומבית אביך" — פון דיין חכמה (אב וחכמה) — אע"פ וואָס בא אברהם'ן איז דאָס אַלץ געווען אין קדושה ואלקות, אַבער דאָך „מארצך וממולדתך ומבית אביך", זיינע רצונות ומדות ומוחין (טאָקע דקדושה, אַבער א

---

48) להעיר מפנים יפות כאן.

49) להעיר גם מצפע"נ תרומות נעתק בצפע"נ עה"ת ח"ש כד, א: דאברהם (הי' בו ד' גדרים) בן ג' הוה בו אמונה שכליות כו' כשהי' בן עה (שהוא בצאתו מחרן) התחיל עשיית המצות.

50) פרשתנו יב, ח.

51) ח"ש כד, ז.

52) ראה בארוכה בביאור פרש"י זה לקו"ש חט"ו ע' 158 ואילך.

53) להעיר מרמב"ם שם שמסיים שלפני יציאתו לחרן „ביון שגבר עליהם בראיותיו כו' ורק אחר שהגיע לארץ כנען" כ' „עד שיחזירוהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלף אלפים ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה".

54) ראה רמב"ם שם: עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ה' אל עולם.

55) וירא כא, לג. וראה סוטה י, סע"א ואילך.

56) לקו"ת תבא מב, ד. מג, ג. המשך תער"ב פרק קלג. ועוד.

57) ראה משכיל לדוד כאן בפרש"י ריש פרשתנו, שהדיוק בפרש"י שלא נאמר לך לך על הליכתו לארץ ישראל (כרגיל בקרא בכ"מ) כ"א עַל יציאתו, ע"ש.

58) ראה סד"ה לך לך תש"ה. ועוד. לקמן ע' 305 ואילך. לקו"ש ח"א פ' לך ע' 18.

מציאות דקדושה), „אל הארץ אשר אראך": ער דאַרף גיין אין דער ארץ (עבודה) וואָס (און ווי) דער אויבערשטער ווייזט אַן —

וואָס דאָס האָט אויפגעטאָן אַן עילוי שלא בערך אין אברהם'ן, אַז ער איז געוואָרן אַ שליח ה', וואָס דורך דעם איז געווארן צוותא וחיבור פון נברא מיט בורא, וואָס איז געווען די הכנה צו חיבור עליונים ותחתונים שבמ"ת[59].

יוד. דאָס איז די הוראה וואָס מען נעמט ארויס פון ז' מרחשון וואָס פאַלט אויס, כנ"ל, לעולם אין דער וואָך פון פ' לך לך — וואָס אויך בזמן הגלות איז דאָס דער זמן וועמ מ'גייט ארויס פון „עסוקין בעניני הרגל" און מען גייט אַריין אין וואָכעדיקע טעג[60]: יעדערער דאַרף וויסן, אַז דאָס דאַרף אים ניט גורם זיין אַ געפיל פון עצבות ח"ו, נאָר אדרבה, ער דאַרף עס טאָן בשמחה גדולה, וויסנדיק אַז דוקא אין דער עבודה וועלט ער אַ שליח פון אויבערשטן — וואָס שלוחו של אדם כמותו ממש — צו דורכפירן די כוונה עליונה פון לעשות לו ית' דירה בתחתונים:

וואָס דאָס וועט זיין בגילוי ממש בכל העולם כולו אין דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וועמ „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר"[61].

(משיחת ש"פ לך לך תשמ"א)

---

59) משא"כ עבודתו לפנ"ז (ראה לקו"ש חט"ו ע' 84 ובהערות 13, 14 שם. וש"נ).

60) ראה לקמן ע' 301 ואילך, וש"נ. קונט' ויעקב הלך לדרכו תש"מ (נדפס לקמן ע' 367 ואילך). וש"נ. לקמן ע' 381 ואילך. ובכ"מ.

61) ישעי' מ, ה.